

λευθῆ, προκειμένου λόγου νὰ ἔβη δουλεύουσαν ἐπὶ τὴν ἑλλάδα ἅπασαν, τοῦ νὰ δώτῃ πρῶτος τοῦ γενικοῦ ἰσμοῦ τὸ πρόσταγμα (ἰσχύσαντος ἅπαξ τοῦ ἐπιτάχου νὰ εἰσβάλῃ μετὰ τὸν ἀμέτροτόν του στόλον εἰς τὴν ἑλλάδα τῆς Σαλαμῖνος) καὶ νὰ προσφέρῃ ἐαυτὸν μετὰ τοὺς συναγωνιστὰς του δλοκαυτώμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος, ὡς δὲν ἐδίστασε νὰ κάμῃ τὴν αὐτὴν ἐν Θερμοπύλαις, μετ' αὐτοῦ δὲ συγκαῶσι καὶ ἐπὶ χίλιαι τῶν Περσῶν τριήρεις, καὶ συνεταρτίων αἱ ἀπέραντοι δυνάμεις τοῦ μεγάλου Βασιλέως σύσσωμοι; καθ' ὅλα τὰ μέρη ἄρα θεωρούμενον ἐξετάζομενον τὸ ἐπιτόνημα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας εἶναι θαυμασιώτατον καὶ περιεσκεμμένον, εἶναι τὸ πρόσταγμα μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων.

Πρὸς τὸ ἀδραγὰθημα τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν μήτε τὴν ἐν Συρακούσαις ἀποτυχίαν τοῦ Περσίου, καίτοι ναυμαχῆσαντος εἰς τὰ στενὰ, μήτε τοῦ ἰσμοῦ οἱ λόγοι ν' ἀντιπαρῶνθῶσιν (31).

Ὁ Φορμίων ναυτικώτατος ἀνὴρ, καὶ ὡς λέγομεν ἠρώμενος, ἐξ ἐπαγγέλματος ναύτης, ἐδίδουκε ἐμμελῶς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον εὐρισκόμενος μοῖραν ἑαυτοῦ, καὶ ὄχι στόλον δλοκλήρου, ἀπεσταλμένος δ' ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων νὰ περιερχῆται ἐπουτὸν τὸν συμπεριπέσει τῆς δημοκρατίας ἐπὶ ἐνίσχυσιν τῶν Ἀθηναίων αὐτῆς; (32). λίαν ἐσκεμμένως ἄρα ἐχρῆσθη

στὴν νὰ συμπεριφέρῃται ὅταν πολλοὶ προτέπλεον οἱ πολέμιοι, ἢ εἰς ἀναρμόδιον θέσιν ἐθώρει ἐαυτὸν καὶ στενοχωρούμενον, καὶ ἰσῶμα μάλλον, καθόστων οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ Ἕλληνας ἦσαν καὶ ὄχι βάρβαραι; ἐντελέστατος; ἐς ὧν, πολεμιτικῆς καὶ ναυτικῆς ἀριστείας, ἐπροπάθει εἰς ἀναπεπταμένον πέλαγος ὅσων τὸ δυνατὸν νὰ διαγωνισθῆ, διότι οὕτω κατῶρθει εὐκολώτατα μετὰ εἴκοσι μόνον ναῦς, τὸς ὁποίας ἐδίδουκε, κατὰ ἐβδομήκοντα ἐπὶ τῶν Κορινθίων καὶ λοιπῶν συμμάχων ν' ἀντιπαλαίσῃ; καὶ πιθανὸν ἐθώρει διὰ τῶν ἀναστροφῶν καὶ διέκπλων εἰς εὐρεῖαν ἐπιρρίαναν γενομένων νὰ δυνήθῃ ὅπως δῆποτε νὰ διασπάσῃ ἐπιτιθέμενος μ' ἐπιτηδειότητα τὰς πολλάς; ἐχθρικός τριήρεις, καὶ κατὰ μέρος νὰ τὰς βυθίσῃ; μετὰ ἄλλου; λόγους, διενεοῖτο νὰ χροιοτριβῆ, φυγομαχῶν οὕτως εἰπεῖν, καὶ κουράζων τοὺς ἐναντίους νὰ ματαιώσῃ τοὺς σκοποὺς; ἐνὸς δλοκλήρου στρατοπέδου, ἕως οἱ φθάσῃ αὐτῷ οἰκοθῆν ἐπικουρία; ἐκ τοῦ ἐναντίου δέ, διὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ δυνάμεων τί ἐδύνατο νὰ διαπράξῃ εἰσβάλλον ἀσκέπτως εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ ἐντὸς τῶν στενῶν ἐφορμῶν κατὰ τριπλασίον τὸν ἀριθμὸν στόλου καὶ μαχητικώτατος; ἐκ τῶν δύο, ἢ τὴν ἐμβολὴν ὑποστάντες οἱ Πελοποννήσιοι ἤθελον τὸν συνθλάσει μετὰ βάρους τῆς ἰσχύος των, ἢ πισθῆναι εἰς τὸ κέντρον, ἤθελον τὸν περιζῶσει διὰ τῶν πλευρῶν; ἐκατέρωθεν καὶ κατακερματίσει.

Θουκυδ. Ξυγγρ. Β. κεφ 89.

Θουκυδ. Ξυγγρ. Β. κεφ 68. Τῆ δευτέρου τοῦ Πειλοποννησιακοῦ πολέμου ἐστῆλθεν κατὰ τὴν Φορμίων παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀκαρνανῶν, τοῦ θέρου; τελευτῶντος, μετὰ τὴν ναῦς; κατ' αἰτησίαν των ἀντιφερομένων πρὸς τὸν Ἀμπρακιώτα, οἷνας βοθηθῶμενοι ἀπὸ πλῆθος Ἀθηναίων, ἐξήστου νὰ ὑποτάξωσι τὸ ἀμφιλοχικὸν Ἄργον τῆς γειτονείας μετὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ τοῦ ὅσοι κάτοικοι διὰ τὸ πρὸς τοῦ; Ἀμπρακιώτατος των συνεγνωθῆσαν μετὰ τοῦ; Ἀκαρνανίας καὶ ἐπὶ συνεμήχησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀπὸ αὐτοῦ. Κατόπιν πέμπουσιν οἱ Ἀθηναῖοι (ὁ αὐτῶν κεφ. 69) πάλιν τὸν Φορμίωνα, ἐπιτιμῶν χειμῶνος μετὰ εἴκοσι μόνον ναῦς διὰ νὰ φυλάξῃ τὸ στόμιον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσπλεύσῃ μήτε νὰ ἐκπλεύσῃ ἀπὸ τῶν στενῶν καὶ τὸν Κρισιῶν κόλπον, ἐφρουρεῖ δὲ τὸν Ναυπακτον, ἧτις ἦτο σύμμαχος; τῶν Ἀθηναίων. Ἐπελθὼν ἔτος καὶ τρίτον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οἱ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ Χάρονες σύμμαχοι ἐξέβαρον πείθουσι τοῦ; Λακεδαιμονίους καὶ Κορινθίους (τῶν ὁποίων ἦσαν ἄποικοι) διὰ νὰ ἐλαττωθῶσι τὴν Ἀκαρνανίαν τὴν τε Ναυπακτον νὰ λάβωσι καὶ τῆς Κεφαλληνίας μετὰ τῆς ἑλλάδος νὰ κρατήσωσιν οὕτως, ἐκστρατεύουσιν οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Ἀκαρνανίων μετὰ χιλίους ὀλίγους ὑπὸ τὸν Κνήμιον, ἐπὶ τῶν στενῶν τῶν Φορμίωνα ἐπεραώθησαν ἐκ τῆς ἑλλάδος πρὸς τὴν στερεάν; οἱ δὲ Κορινθῖοι Σιπυλίων καὶ λοιποὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἐπὶ τριήρεις

Ἐρχόμεθα ἐν ὀλίγοις νὰ ἐξιστορήσωμεν τὰ γεγονότα κατὰ δύο διαφόρους ναυμαχίας, κατὰ τὰς ὁ αὐτὸς στρατηγὸς ἀλλεπαλλήλως περαιράθη καὶ ἐπολέμησεν ὄχι ὁμοιομόρφως, τὴν μὲν ὑπολογισάμενος, κατὰ τὴν δὲ βιασθεῖς παρὰ τῶν πολεμίων.

Ὁ Φορμίων συνετὸς ἀνὴρ καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων δὲν ἠρώμενος οἰκοθῆν καὶ ἐκ πρώτης ἀρετηρίας νὰ πρέσῃ τὸ σοφικὸν τῶν περιστάσεων, καὶ τὸν ἐπιπέθει νὰ σπουδάσῃ τὸ δυσχερὲς τοῦ ἔργου ἅμα παρῆσταν αὐτῷ οἱ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ ἀγῶνες; μέγα ἀληθῶς συμπεριεπὶ ἔχεν ἵνα σώσῃ τὴν Ναυπακτον ἀπὸ ἐνδεχομένην ἐπιδρομῆν, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον προσεκτικὸς ἦτο μήπως οἱ συμμαχῆσαντες Πελοποννήσιοι μεταβιάσωσι στρατὸν εἰς τὴν στερεάν Ἑλλάδα καὶ κατορθώσωσι τοὺς σκοποὺς των ἐπὶ τῆς ὥρας καὶ πλουσίας γῆς τοῦ ἀμφιλοχικοῦ Ἄργου, τοῦ ὁποίου τὴν συμμαχίαν αὐτὸς πρῶτος καὶ πρὸ ὀλίγου περιεποιήτατο εἰς τὴν πατρίδα του; διὰ τοῦτο ἄγρυπνος φρουρὸς περιεφέρετο εἰς τὸ στόμιον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ ἐπιτηρεῖ τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν συγχροτούτων τὰς περὶ τὰς δυνάμεις των κατὰ τὴν ναυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ Κυλλήνης; μέχρι Πατρῶν προσέτι δὲ τὸ ὄμμα προσηλωμένον εἶχεν εἰς τὸ ναυτικὸν τὸ ἐκ Κορίνθου

εἰς μοῖραν συγκεκροτημένην (ὁ αὐτὸς αὐτῶν κεφ. 83) καὶ φέρουσαν πλῆθος ὀπλιτῶν ἐξέπλευσαν κατὰ τοῦ Φορμίωνος, ἄλλος δὲ στόλος τῶν Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν ἐστάθμευεν εἰς Λευκάδα ἐκ τριάκοντα πλοίων, ἐφεδρεῖον διὰ νὰ ἐπιτεθῆ, ἂν οἱ Ἀθηναῖοι εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸν Ἀμπρακιῶν κόλπον κτλ.